Вүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй орган

1940 оной МАЙН 23 четверг № 117 (3118)

Сэн 10 мүнгэ.

БЕЛОРУССИИН КОМПАРТИИН XVIII СЪЕЗД ХААГДАБА

Минск, майн 20. Белоруссиин компартиин XVIII съездын түгэсхэлэй заседани мүнөөдэр болобо.

Съездые хааха зуураа, нүхэр Пономаренко түгэсхэлэй богонихон үгэ хэлээ.

—Съезд болбол,—тэрэ хэлэбэ,—ВКП(б)-эйн Центральна Комитедые тойрон, агуухэ вождь нүхэр Сталиниие тойрон Белоруссиин большевигүүдэй коммунистическэ партиин нягтаар жагсанхай байһаниие үшөө дахин шэнэ хүсөөр демонстрировалаа.

Съездын хаагдаһанай һүүлээр, Белоруссиин КП(б)-эйн ЦК-гэй Пленум болобо. Пленум болбол Белоруссиин КП(б)-эйн Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарьта нүхэр П. К. Пономаренкые һунгаа.

(ТАСС).

Герасимовска агротехникые үргэнөөр хэрэглэхэ

1939 ондо солото луговод Василий Александрович Герасимовай түсэлдэһэн, колхознигууд-луговодүүдэй хүсэтэ хүдэлөөн болбол социалистическэ малажалые хүсэнтэгэсөөр хүгжөөлгэдэ, ВКП(б)-эйн XVIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ алитухай ехэ удхашанартай байһанаа харуулаа һэн. Манай республика дотор 1939 ондо 2401 луговодүүдтай 451 звенонууд эмхидхэгдэжэ, 2151 гектар сабшалангай бурганһа харганаае сэбэрлэһэн, 60259 гектар газарые буртагһаан арилгаһан, 9381 гектарые наг шэбхээр тэтгэжүүлһэн, 116055 гектар хадалангые уһалһан байна. Тэрэнэй результатта, үбһэнэй валова сбор 1938 онойхиһоон 44 процент ба гектар бүриин ургаса 12,1-һээ 14,6 центнер хүртэр дээшэлһэн байгаа.

Бурят-Монголой луговодуудгерасимовцууд болбол 1940 онние—сталинска гурбадугаар табанжэлэй гурбадахи жэлые үндэр ургасын түлөө тэмсэлэй баян опытдойгоор угтаба. Хорийн аймагай, „Дружба" колхозой луговод Садовскиин, Баргажанай аймагай, Карл Марксай нэрэмжэтэ колхозой луговод Доржиев ба Шадаповай, Селенгын аймагай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой луговод Радна Санжановай ба бусад түрүү луговодуудай опыт болбол сабшалангай газарһаа баян ургаса туйлажа болохо байһые тодоруулаа. Герасимовска агротехникын үндэһэ һүури хадаа сабшалангые түгэжүүлгэдэ, уһалгада, гол түлэб, байна. Орденто луговод Василий Александрович Герасимов болбол ваг шэбхые хабартаа тараадаг ба балуураар үлтилдэг, тиигээд сабшалангаа гурба дахин уһалдаг. Нэгэдэхи уһалгаа—хабар дулаан боломсоор, хоёрдохи уһалгаа—нэгэдэхи уһалгаһаа хойдтоо 15-20 хоноод байхада, гурбадахи уһалгаа—ногооной залаагай задарха, түлэг дундаа ургажа байхада хэгдэнэ. Сабшалангые зүбөөр ба саг соонь уһалжа, агротехническэ эдэ хэмжээнүүдые бэелүүлһэнэйгээ ашаар, баян ургаса хурлаба. Василий Александрович Герасимовай энэ тон простой зад, ехэ ашагтай опыдые республикын түрүү луговодууд ажалаа хэрэглэнэ.

„Хүдөөажахын продуктнуудые бэлэдхэлгын ба худалдан абалгын политикада хубилалтанууд тухайда" ВКП(б)-эйн ЦК-гэй Мартын пленумэй тогтоол болбол социалистическэ малажалай бүхы хүдэлмэриэлгэшэдэй урда, партийна ба партийнабшэ большевигүүдэй урда ехэнүүд зорилгонуудые табиба. Эдэ зорилгонуудые хүдэлтэгээр бэелүүлгэ хадаа сабшалангые ба бэлшээриие һайжаруулгаһаа, герасимовска агротехникые бэелүүлгэнһэ дулдыдалсаха байна.

Манай республикын түрүү колхозууд болбол Заиграйн аймагай майнгэнэйхидэй уралые халуунаар дэмжэжэ, сабшалангай баян ургасын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна. Хүдөөажахын 1940 оной Бүхэсоюзна выставкедэ хабаадагша—„Серп Молот"(Тарбагатай) колхозойхид, мүн тэрэшэлэн Кабанскын аймагай колхозникүүд болбол майнгэнэйхидэй уралые колхозойгоо суглаануудэ дээрэ зүбшэн хэлсээд, сабшалангаа сэбэрлэлгэдэ, уһалгада олоорoo гараба. Кабанскын аймагай Карсаковско, Турунтаевска, Батуринскэ сельсоведүүдэй хадалан дээрээ шэбхэ тараалгые, нэгэдэхи уһалгые, шулуу буртагын түүлгые гол түлэб дүүргэбэ. 1940 оной выставкэдэ хабаадахаар баталагдаһан—Закаменай, Ярууна аймагуудта сабшалангай ургасые дээшэлүүлхын тула бага бэшэ хүдэлмэри ябуулагдана.

Республика дотор 2300 шахуу луговодууд-герасимовцуудтай 500 гаран звенонууд хүдэлмэринэ. Зүгөөр, шэлэдэг һайхан шэмэтэ үбһэ ехээр абаха, тэжээлэй бата бэхи базаар мал һүргээ хангаха хэрэгтэ зарим колхозууд хайша хэрэгээр хандана. Хэдэ хэдэн колхозуудай правленинүүд сабшалангайгаа ба бэлшээриин газарые һайжаруулха хүдэлмэридэ колхознигуудай массова гаралгые эмхидхэжэгүйһөө байтагай, луговодческо звенонуудаашье шухала условинуудаар хангадаггүй байха юм. Иимэ фактнууд Тарбагатайн, Заиграйн, Селенгын, Тунхэнэй ба Иволгын аймагуудта үзэгдэнэ. Тунхэнэй аймагай герасимовска 34 звенонууд оройдоо 10 гектар сабшалангые борнойлоод, 30 гектарые сэбэрлээд, 50 гектар газар уһалаа. Энээнэй шалтагаанииньюуб гэбэл, тэндэхи хүтэлбэрилхы партийна, комсомольско ба советскэ организацинууд болбол звенонуудай хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэлгэдэ, түсэблэлгэдэ туһалаагүй, тодорхой хүтэлбэри хангаагүй. Тэрээнһээ гадна, дээрэ дурсагдаһан аймагуудта „Сабшалангай ба бэлшээриин газарые һайжаруулха хүдэлмэридэ колхознигуудай олоороо гаралгые эмхидхэхэ тухайда" ВКП(б)-эйн Обкомой бюрогой 1940 оной апрелиин 28-най тогтоол мүнөө хүртэр дүүргэгдээдүй байна. Тус аймагуудай хүтэлбэрилэгшэд болбол үнгэргэжэ жэлдэ үбһөөр дутаһан фактһаа зохихо выводуудые хээгүй байна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Нёондо жэлэйгээ алдууе дабтажа лабашье болохогүй.

Аймагуудай партийна ба советскэ организацинууд, гэзэртариалангай органууд болбол герасимовска агротехникые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, сабшалангай ба бэлшээриин газарнуудые һайжаруулхын түлөө тэмсэлдэ бүхы колхознигуудые элсүүлэн, эрид хэмжээнүүдые абаха ушартай.

Гурбадахи табанжэлэй урһаламжын облигацинуудые үгэлгэ

Союзай 50 миллионһоо үлүү гражданууд болбол Гурбадахи табанжэлэй (хоёрдохи жэлэй) урһаламжын облигацинуудые һанаар абаха байна. Облигаци хадаа майн хоёрдохи хахадай заработна хүлһэ үгэхэдөө хүдэлмэришэдтэ ба служащинуудта үгтэхэ ба захилгаараа взносуудаа орулһанайнь зэргээр колхознигуудта ба үмсэтэнэ үгтэхэ байна.

Олонхи областьнууд ба республиканууд, колхознигууд болбол облигацинуудаа орулалтые болһоо урид орулаа.

СССР-эй Наркомфинэй сберкассын Главна Управлени болбол гурбадахи табанжэлэй (хоёрдохи жэлэй) облигацинуудые эльгээгээ. Олонхи городуудта, облигацинууд хадаа, хүдэлмэришэдтэ, служащинуудта ба колхознигуудта үгэхын тула предприятинууд, учреждениинүүд, сельсоведүүд ба колхозуудта эльгээгдэбэ.

Гүрэнэй урһаламжын (Госкредидэй) сберкассын Главна Управлени болбол облигаци барюулгые һайнаар, түргэн ба эмхитэйгээр үнгэргэхэ заабарине өөрынгөө органуудта үгэбэ. Сагсуура үгы байһан гү, али тэрэ газарһаа гаргагдаһан хүдэлмэришэд ба служащинуудта, облигацинь тэдэнэй заахан адресаар эльгээгдэхэ байна. Гурбадахи табанжэлэй (хоёрдохи жэлэй) урһаламжын нэгэдэхи тираж 1940 оной июльдэ болохо байна.

(ТАСС).

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

Улаан Армиин начальнигуудай ба рядовой составта Советскэ Союзай Геройн нэрэззргые олгохо тухай

Финскэ сагаангвардейщинатэй тэмсэлэй фронт дээрэ командованиин боевой даабаринуудые жэшээтэ һайнаар дүүргэһэнэйнь ба тэрэ зуураа, шэн габьяа ба баатаршалга гаргаһанайнь түлөө Советскэ Союзай Геройн нэрээзргые олгожо, Ленинэй орден ба „Алтан Одон" медаль барюулха:

1. Ахалагша лейтенант Бригинец Николай Григорьевичта
2. Улаанармеец Иванов Василий Ивановичта
3. Ахалагша лейтенант Летучий Израиль Яковлевичта
4. Майор Парфенов Виктор Петровичто
5. Лейтенант Розка Александр Антоновичто
6. Капитан Ткаченко Андрей Григорьевичта
7. Капитан Топаллер Анатолий Семеновичта.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ **М. КАЛИНИН.**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь **А. ГОРКИН.**

Москва, Кремль. 1940 он, майн 19.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

Улаан Армиин начальнигуудай составта ба улаанармейцүүдтэ Советскэ Союзай Геройн нэрээзргэ олгохо тухай

Финскэ сагаангвардейщинатэй тэмсэлэй фронт дээрэ командованиин боевой даабаринуудые жэшээтэ һайнаар дүүргэхэ зуураа, шэн габьяа ба геройство гаргаһанайнь түлөө Советскэ Союзай Геройн нэрээзргые олгожо, Ленинэй орден ба „Алтан Одон" медаль барюулха:

1. Майор Антошкин Иван Диомидовичта.
2. Ахалагша лейтенант Бережок Григорий Карповичта.
3. Комбриг Борисов Петр Павловичта.
4. Ахалагша лейтенант Ивановский Павел Ивановичта.
5. Капитан Матрунчик Иосиф Васильевичта.
6. Ахалагша лейтенант Пешков Владимир Николаевичта.
7. Капитан Рудаков Евгений Михайловичта.
8. Полковник Скворцов Григорий Григорьевичта.
9. Майор Супрун Степан Павловичта.
10. Младша лейтенант Южаков Василий Михайловичта.
11. Пилот Яковлев Александр Никифоровичта.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ **М. КАЛИНИН.**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь **А. ГОРКИН.**

Москва, Кремль. 1940 он, майн 20.

СССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

Улаан Армиин Сэрэгүүдэй частьнуудые ба нэгэдэлнүүдые СССР-эй орденуудаар шагнаха тухай

Финскэ сагаангвардейщинатэй тэмсэлэй фронт дээрэ командованиин боевой даабаринуудые жэшээтэ һайнаар дүүргэһэнэйнь ба тэрэ зуураа шэн габьяа ба баатаршалга гаргаһанайнь түлөө шагнаха:

УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

402-дохи стрелково полкые
49-дэхи истребительнэ авиационно полкые
18-дахи түргэн нииделгын бомбардировочно авиационно полкые
21-дэхи корпусной артиллерийскэ полкые.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ **М. КАЛИНИН**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь **А. ГОРКИН.**

Москва, Кремль. 1940 он, майн 20.

Стахановцууд-олонстаночнигуудые анхаралаар хүреэлхэ

Москвагай Инструментальна заводой хүдэлмэришэд, стахановцууд ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болбол гурбадахи табанжэлэй планиие ажалай бүтээсын ургалтаар дүрбэн жэлдэ дүүргэхэ уралһан хандалга гаргаа һэн. Энэ гайхамшаг уралые манай ороной бүхы ажалшад—хүдэлмэришэд, колхозникүүд халуунаар дэмжэн, стахановцууд-олонстаночнигуудай зэргэнүүдые улам үргэдхэхын түлөө большевистскээр тэмсэжэ эхилээ.

Зүгөөр, манай республикын томонууд промышленнэ предприятинуудта (Паровозо-вагонно, Селенгын судоремонтно, Шэлэй механизированнэ заводуудта) олонстаночнигуудай хүдэлөөн хангалтагүйгөөр дэлгэрүүлэгдэнэ. Партийна, комсомольско ба профсоюзна организацинууд хадаа олонстаночнигуудай ажалые эмхидхэлгэдэнь инженернүүдтэ, технигууд, ажахынхидта багаар туһална.

Паровозо-вагонно заводто, үнгэрэгшэ жэлэй эсэстэ 28 олонстаночнигууд хүдэлмэридэг байгаа. Тиигээд, энэ жэлэй эхеэр тус заводто дүшэ гаран олонстаночнигууд тоологдодог болоо һэн. Һүүлэй үедэ, олонстаночнигуудайнь зэргэнүүд үргэдхэгүйһөө гадна, улам үсөөрһэн ба мүнөө оройдоо 32 хүн үлөө. Тэдэнэй хахадань хүдэлмэрээр хүсэд хангагданагүй. Энэ ушарһаа, тэдэнэр болбол нэгэ нэгэ станогуудта хүдэлмэридэг байна. Паровозо-сборочно цехтэ (начальнигынь нүхэр Кизиков) 12 олонстаночнигууд тоологдодог аад, оройдоо хоёрынь хүдэлмэрээр хангагданхай. Инструментальна цехтэ (начальнигынь нүхэр Мельников) долоон олонстаночнигууд байһан аад, мүнөө фактическэ гурбаниинь үлөө. Завод соогоо энэ хүдэлөөе үүсхэгшэ—түмэр харуулдагша нүхэр Коноплев, нүхэд Курочкин ба Трапезников гэгшэд мүнөө хоёр-хоёр станогто хүдэлмэрилжэ, нормоёо 350 процент хүртэр дүүргэнэд.

Хэрбээ олонстаночнигуудые хүдэлмэрээр хүсэд хангаад байгаа һаа, тэдэнэр үйлэдбэриингөө даабаринуудые үлүүлэн дүүргэхэ ба шэнэнүүд амжалтануудые туйлаха бүхы аргашадабаритай. Паровозно-механическа цехын олонстаночнигшэ нүхэр Валяев иигэжэ хөөрэнэ: «Би гурбан станок дээрэ хоёр үдэр хүдэлмэрилжэ үзөөб. Тиигээд, саашань хүдэлмэрилхэ хүсэлэнтэй байбашьеһаамни, цехын начальниг болбол намайе хоёр станок дээрэ ба заримдаа гансашье станок дээрэ хүдэлмэрилүүлдэг болгоһон байна. Гурбан станок дээрэ хүдэлмэрилхэдөө би үдэртөө нормые 420 процент дүүргэдэг һэм. Энээн тухайда заводой парткомдо хэлэжэ, тэдэнэй туһаламжаар, һаяна хоёр станогууд дээрэ хүдэлмэрилдэг болооб».

Стахановец нүхэр Валяев болбол энэ ушарые партийна комитедтэ мэдүүлээгүй һаа, мүнөөшье нэгэ станок дээрэ хүдэлмэрилжэ байхань магад байгаа. Юуб гэхэдэ, ПВЗ-эйн хүтэлбэри ба завком болбол олонстаночнигуудай хүдэлмэриие шалгадаггүй ба тэдэнэй хүдэлмэриие һонирходоггүй юм.

Тус заводой зарим цехнүүдэй начальнигууд хадаа олонстаночнигуудай хүдэлмэридэ туһалхагүйһөө гадна, харин һаад ушаруулдаг байхадань, заводой партийна ба профсоюзна комитедэй зүгһөө анхарал болоод хандуулагданагүй.

Иимэһээ, ПВЗ-эйн ба бусад предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд хадаа олонстаночнигуудай хүдэлөөе толгойлон, тэдэниие большевистскэ анхаралаар хүреэлхэ ушартай.

Ц. Дамбиев.

Стахановска бригада

Эрхим стахановец-бригадир Трофим Ильич Пальшин болбол түрүү стахановска хүдэлмэреэрээ завод соогоо алдаршана. Селенгын судоремонтно заводой хүдэлмэришэд, служащинар нүхэр Пальшиниие бүгэдээрээ мэдэхэ ба алдарта хүдэлмэреэрэнь тэрээниие хүндэлдэг. Анхан модоболбосоруулгын цехтэ юрын харуулдагшаар хүдэлмэрилжэ эхилээ һэн, удаань мастерта дэбжүүлэгдээд, мүнөө — түрүү стахановска бригадын бригадир!

Стахановец Пальшинай стахановска бригада болбол һара бүриингөө үйлэдбэриин программые 200 процентһээ доошо бэшэ дүүргэдэг. Стахановцууд—харуулдагшад нүхэд Молчанов, Куклин, Рязанов ба бусад түрүүшүүл хадаа үдэрайгөө нормонуудые 400 процент хүртэр дүүргэнэ.

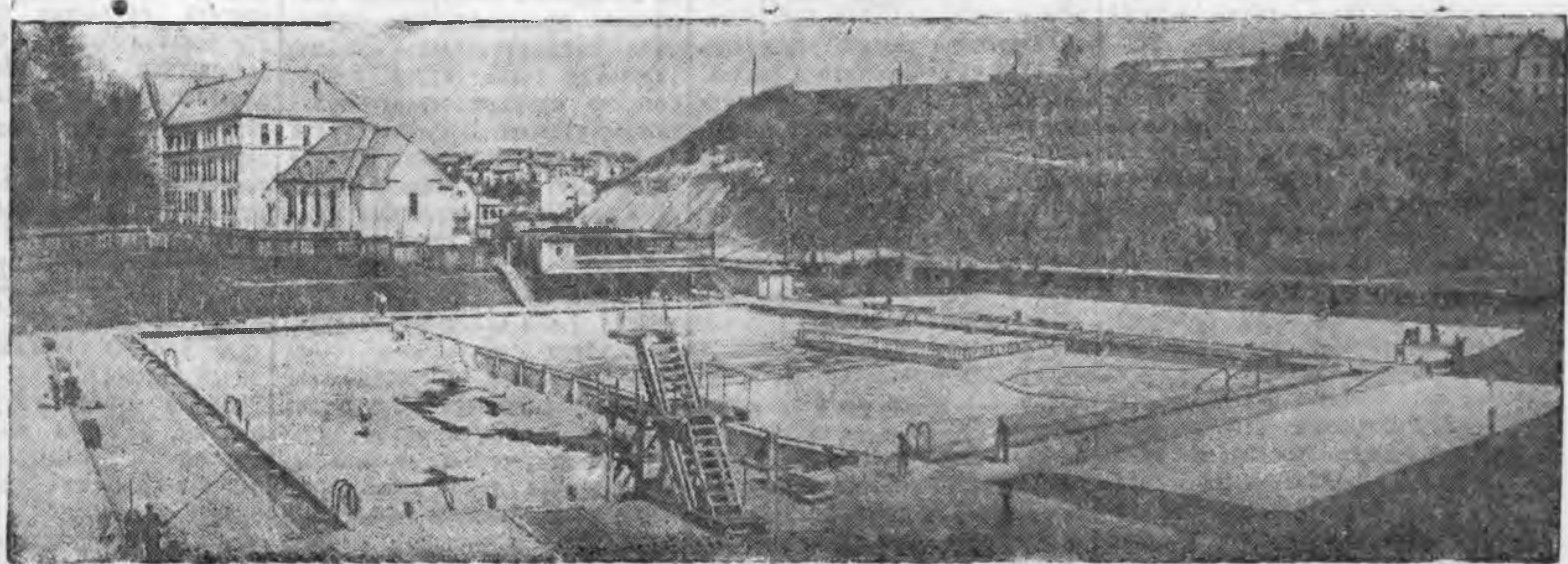
Бригадынхидайнь дунда агитационно-массова хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Комсомолец — агитатор нүхэр Попов болбол табан хоног соо нэгэ удаа: улаахоорондын байдал ба һүүлэй һониндуудаар тухай занятинуудые үнгэргэдэг байна. Нүхэр Трофим Ильичын стахановска бригадынхид бүгэдөөрөө ном бэшэг мэдэхэ болоо. Мүнөө, бэшэг бага мэдэгшэд наһатанай һургуулида баранда һуралсана.

Тус бригадын хүдэлмэришэд—стахановцууд, майн һарынгаа планиие 250 процент дүүргэхэ гэһэн социалистическэ уялгаа хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ байна.

Ц. Оронгоев.

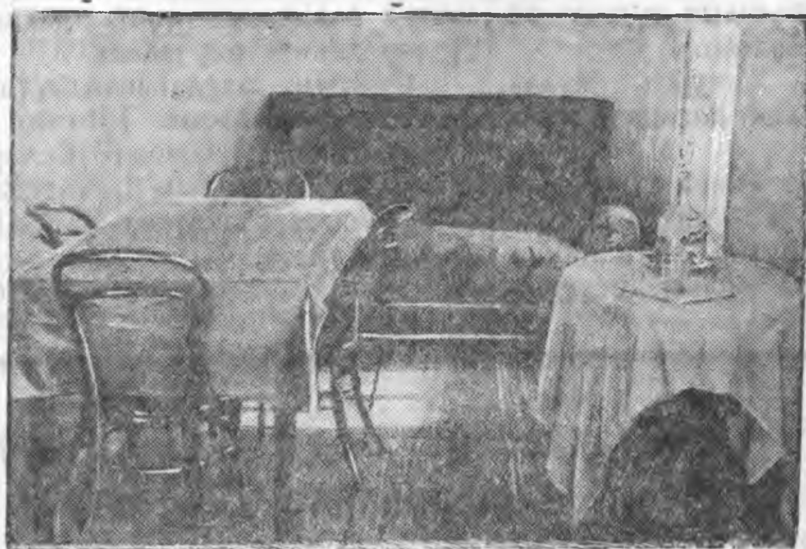
ХРОНИКА

Гражданска агаарай флодой главна управлениин начальник, Советскэ Союзай Герой нүхэр Молоков, Гражданска агаарай флодой начальнигые орологшо нүхэр Картушов ба аэрофлодой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй группа майн 20-ной үдэр Берлинһээ Москвагаа бусажа ерэбэ.

Зунай спортивна сезондо Львов город дээрэ уһанай табан бассейнэнүүд нээгдэхэ байна.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: „Динамин" бассейн.

(ТАСС-ын фото-клише).

В. И. Ленинэй гэр-музей.

1921 ондо В. И. Ленин болбол врачын дурадхалаар Москваһаа гаража, Костина деревни шадар, ой модоор хүреэтэй бишиихан гэртэ 1922 оной январиин эсэс болтор ажаһууһан юм. Мүнөө энэ гэр соонь музей нээгдэнхэй.

ЗУРАГ. ДЭЭРЭ: В. И. Ленинэй гэр-музей соохи столово. (ТАСС-ын фото-клише).

Б.-М. ИСКУССТВЫН ДЕКАДАДА БЭЛЭДХЭЛ

Арадай творчествын байшанда

Һаяхан, Баунтын аймагһаа эвенкийскэ уранһайханай самодеятельностиин коллектив 18 хүнэй составтайгаар, БМАССР-эй арадай творчествын Байшангай дэргэдэ хүдэлмэрилхөө ерэбэ. Эдэнэр Бурят-Монголой искусствын декадын бэлэдхэлдэ хабаадалсаха юм. Тус коллектив болбол эвенкийскэ 9 дуунуудые, музыкальна хоёр инструментнүүдээр наадагшадые ба эвенкийскэ танец бэлэдхээд ерээ. Энээндэ хабаадагшад бултадаа залуу колхозниггууд-ангуушад. Эдэнэр болбол декадада харуулагдаха программануудаа, искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй эрхим специалиствуудай хүтэлбэри доро бэлэдхэхэ байна.

* *
*

Арадай творчествын Байшан болбол һаядаа тус коллективэйхидтэ кино, цирк, музейнүүдые ба Бурят-Монголой музыкально-драматическа театрай репетициие харуулхаар хараална. Гадна, ПВЗ, механлит ба бусад предприятинуудта экскурсинуудые эмхидхэхэ юм.

Артистнуудай шэнэ кадрнууд

Чайковскиин нэрэмжэтэ театрально-музыкальна училищын театральна отделениин һүүлшын курсын 8 студентнүүд болбол шалгалтынгаа испытаниие эрхимээр барижа, тус курсаа отлично дүүргэбэд. Эдэнэр хадаа Бурят-Монголой искусствын декадын бэлэдхэлдэ хабаадалсахын тула Б.-М. музыкально-драматическа театрай артистнуудай составта ороо.

КОЛХОЗНО-СОВХОЗНО ТЕАТР БАРГАЖАН ОШОХОНЬ

Республикын колхозно-совхозно театр (директорынь нүхэр Батубаев, режиссерынь И. Е. Миронов) болбол бурят хэлэн дээрэ С. Метелицын—„Эсэгэ", ордето драматург Шадаевай—„Мэргэн", драматург Ж. Тумуновай—„Сэсэгма" ба мүнород хэлэн дээрэ хэдэн спектакльнуудые Селенгын, Зэдын, Закаменай, Хориин, Заиграйн аймагуудай бүхы колхозуудта харуулһан байна.

Мүнөө, дурсагдагша спектакльнуудһаа гадна, „Свинарка" гэжэ пьесэ ба танецуудые, хор (олоороо дуулалга), шүлэг уншалга, лимбээр, баянаар наадалгые бэлэдхээд, һаядаа Баргажанай аймагай колхозуудта харуулхаа ошохонь.

Тус театрта хамта 28 актернууд хүдэлмэрилнэ.

4 радиоустановкотой болоо

Хориин аймагай, Дээдэ-Худанай сомоной, Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо (түрүүлэгшэнь нүхэр Жамбалов) культурна хүдэлмэри муу бэшээр ябуулагдана. Мүнөө, хабарай тарилгын үедэ полевой бүхы бригаданууд ба малажалайнь фермэнүүд дээрэ улаан булангууд эмхидхэгдэнхэй. Тус колхозой членүүд бултадаа газета, журналнуудые захижа уншадаг ба культурнаар ажаһуудаг болоо.

Бригадануудтань ханын газетэнүүд ходо гаргагдана. Колхоздовь 4 радиоустановконууд тодхогдоо.

Д. Дамбаев.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Черчиллиин үгэ

Лондон, майн 20. (ТАСС). Рейтер агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Англиин премьер Черчиллиин үгэ үсэгэлдэр радиогоор тунхаглагдаба. „Би болбол,—Черчилль хэлэнэ,— манай эхэ орондо, бүхы Британска империдэ ба союзнигуудта энэ тон харюусалгатай үедэ премьер-министрэй тушаалда байха торшо соогоо э ээн түрүүшынхеэ үгэ хэлэхэм. Франци ба Фландриин поленууд дээрэ туйлай ехэ байлдаанууд боложо байна. Агаарһаа бомбдолые хүндэ танкнуудай ябуулгатай гайхамшагаар зохилдуулжа ябуулһанайгаа ашаар, немецүүд болбол Мажино линиһээ хойгуур французска обороны линиие сүмэ сохиһон ба тэдэнэй бронетанкова частьнуудай хүсэтэй коловнонууд хадаа нээгдэмэл дайдада нэбтэрэн ороһон байна. Тэндэ, хэрэгтэй сохилто үгэжэ шадахаар хүсэд тоото сэрэгүүд түрүүшын хоёр үдэрэй торшо соо байгаагүй. Германска сэрэгүүд хадаа тревога ба паника тараан, ороной территоридо гүнзэгыгөөр нэбтэрэн ороо. Германска армиин бронетанкова частьнуудтайнь моторизованно пехота ниилэбэ, тэдэнэй хойноһоо шэнэ германска сэрэгүүд дабшажа ябана". Черчилль болбол, хэрбээ германска бронетанково колонпонууд хадаа союзнигуудай сэрэгүүдэй байһан линиин саада хажууда байгаа һаань, французска арми болбол, хэдэн олон газарнуудта, французска сэрэгүүдэй байһан линиин саада талада ябуулгануудые хэнэ. Алишье талань тон аюултай оршомбайдалда ороод байна".

«Францидахи байлдаанай нэгэ баахан замхарһанай һүүлээр,—Черчилль мэдүүлнэ,—Англиин ээлжээн болохо. Энэ онсо бэрхэтэй сагта, бидэнэр болбол арадай тулада, тэрээнэй хэжэ шадаха ямаршье һаа, тон хэсүү шангашье һаа, алхамуудые хэхээ юунэйшье урда тогтохогүйбди. Байдалай серьезно байһаниие багадхахань уймар хэрэг байха гээшэ һэн. 3-4 миллион тоотой, һайнаар һургагдаһан ба һайнаар зэбсэглэгдэһэн арми хадаа танкнуудаар, бронемашинануудаар хэдэхэн неделли соо бутасохигдожо болохо гэжэ һанахань үшөө бүри уймар хэрэг болохо байна. Бидэнэр болбол Францидахи фронтын стабилизацилгые ба бүхы арминуудай хоорондын ниитэ тулалдаае хүсэд үндэһэтэйгөөр хүлеэжэ шадаха байнабди.

Байлдаанууд дээрэ тодорхойгоор тогтохо зуураа, Черчилль хэлэбэ: «Арми болбол добтолгодо эсэргүүсэхэ һаналһаа арсаха ёһотой, тэдэнэр хадаа үнэхөөрөө бодото мастерство болбол гансал үсэд шанга ба хайрагамгүй добтолгоор харуулагдажа болохо юм гэжэ ойлгохо ёһотой».

Англо-французска авиаци болбол дайсанда ехэ гэмтэл үзүүлээ, тиимэһээ, мүнөө англиийска ба германска авиацинуудай хоорондын илгаа хадаа дайнай эхинэйхиһээ бүри һайн болоо гэжэ Черчилль зааба.

„Баруун фронтын стабилизацилагдахада,—Черчилль хэлэбэ,—Голландида добтолон ороһон, германска хүсэнүүдэй гол хубинь хадаа Англида эсэргүү ябуулагдаха байна. Бидэнэр болбол энэ сохилтые угтахаар, тэрээниие тэсэхээр ба ямаршье хүсэнүүдтэ харюугай сохилто үзүүлхээр бэлэн байнабди".

Һүүлдэнь, Черчилль болбол буу зэбсэгүүдые ба һомонуудые үйлэдбэрилэн гаргалгые дээшэлүүлхэ шухала байһаниие заагаа.

„Үмсэ тухай ба хүдэлмэриин часууд тухай асуудал хадаа ажабайдалай түлөө тэмэсэлтэй сасуулхада юуншье бэшэ гээшэ". Саашань Черчилль хэлэнэ: „Франциин хүтэлбэрилэгшэд Рейно ба бусад хадаа, юунэйшье болоо һаань, эсэстээ хүртэр тэмэсэхэ байнабди гэжэ найдуулһан байна. Английска правительство болбол илалта туйлатараа дайе үргэлжэлүүлхэ һаналаар дүүрэн ба юунэйшье болоо һаань, хэзээдэшье капитулировалхагүй байна".

Французска премьер Рейнын үгэ

Париж, майн 20. (ТАСС). Гавас агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, майн 18-най үдэшэлэн, премьер Рейно болбол радиогоор үгэ хэлэбэ, энээн соогоо мэдүүлһэниинь: „Би болбол дайсан хадаа манай обороны линиие ехээр сүмэ сохин оробо гэжэ уржаүдэр ба танда хэлээ һэм. Тэрээнһээ хойшо, энэ хадаа баруун зүг тээшээ үргэдөө. Байдал тоншье серьезно, гэбэшье найдабаригүй бэшэ". Энэ тохёолдоһон байдал хадаа французска правительствые шэнэдхэн эмхидхэхыем, тэрээнэй составта маршал Петэныe ба мүн Мандэлиие оруулхыем ба военнэ министрэй тушаалые бэедээ абахыем намайе баалаһан байна гэжэ Рейно зааба.

Милан городто Чианын хэлэһэн үгэ

Рим, майн 20. (ТАСС). Германо-итальянска союзай ойдо зорюулагдажа, үсэгэлдэр Милан городто болоһон митинг дээрэ Италиин гадаада хэрэгүүдэй министр Чиано үгэ хэлээ гэжэ Стефани агентство мэдээсэнэ, үгэ дотороо Чиано иигэжэ хэлэһэн байна: „Итали болбол европейскэ ажабайдалда болоһон событинуудһаа бэеэ зайлуулан холодхоогүй ба холодхожо шадахашьегүй байна, энээн тухайдэ Рим хадаа өөрынгөө үгэ хэлэхээ хүсэнэ, хэлэхэшье байха". Итали болбол „шэнэ зорилгонуудые угтахаа бэлэдхэжэ байна" гэжэ Чиано тэмдэглэбэ.

СПЕЦИАЛИСТЫН ЗҮБШЭЛ

АДУУ МАЛЫЕ ҺАМНАЛГА ТУХАЙ

Совхоз ба колхозуудта адуу малые үдэр бүри сэбэрлэлгэ хадаа—тэдэнэй бэеые һайжаруулга ба ашаг үгэлгыень ехэдхэлгэдэ тон удхашанартай. Хабарай сагта (малай үһэ нооһоной онгожо, үбэлэй даахинь гээгдэжэ байха үедэ) малые һамналга, сэбэрлэлгэ болбол илангаяа шухала.

Хэрбээ адуу малые саг соонь сэбэрлэдэггүй байгаа һаа, тэрэнэй нооһон соо даг тооһон ехээр сугларха. Бэеһээнь гараһан хүлһэнтэйнь шорой тооһон холилдоходоо арһан дээрэнь зузаан даг бии болгодог юм. Тэрэ хадаа малай организмые муудуулдаг ба шуһанайнь гүйдэлые һуладхадаг ушарһаань, адуу малнууд үбһэ тэжээл бага эдидэг болоно, турадаг, шадалынь бага болодог ба һүниинь хородог байна.

Зүгөөр, саг соонь аршаад, сэбэр байлгаа һаа, адуу малнууд нилээд һэргэлэн, сарюун ба үбһэ тэжээл ехээр эдидэг болоод, таргаласатай байха юм.

Малые үдэр бүри сэбэрлэхэ шухала. Хабарай сагта малые наруули газарта байлгаад, һамнаха хэрэгтэй. Адуу малнууд үһэ нооһоо онгожо, даахяа гээхэ сагтаа, угаа номхон түбшэн болоод, һамнаха сэбэрлэхэдэ дуратай байдаг. Һалхитай гү, али һэбшээтэй газарта адуу малые һамнахада, үһэ нооһонь хиидэжэ үригдэдэг туладань, халхабша, сарай доро һамнаха хэрэгтэй.

Сэбэр агаар багатай, уйтан бүтүү байра соо һамнажа ба аршажа болохогүй, юуб гэхэдэ, шорой тооһон үрьехэ, тэрэнь хүндэшье, малдашье хоротой байдаг.

Адуу малай даахиин ехээр хөөрэжэ байха сагта, баарья барнад, эльбээргэ уруунь гараараа шудархада, даахинь бэлэхэнээр абтадаг.

Моридой ба үхэрэй байра бүхэндэ щетка ба хярмуур байха ёһотой. Түмэр хярмуураар малые һамнахада, арһаниинь шударагдажа болохо. Адуу малые һамнажа байһан моришод ба һаалишад болбол халаат үмдэхэ ёһотой. Малые сэбэрлэжэ байһан газартаа, үһэ нооһо суглуулхын тулада, хайрсагтай гү, али мешогтой байха шухала.

Хара, сагаан ба хүрэн үнгэтэй нооһые тус тустань илгаха; адуунай ба үхэрэй нооһые амяар[...]рань суглуулха хэрэгтэй. [...] нооһон болбол ута ба [...] байдаг. Тэрэ хадаа, адууна[...] үнэтэй юм. Тугалнуудай [...] тон һайн шанартай гэжэ [...]додог. Тэрэниие мүн [...] суглуулха ёһотой. Сугл[...] нооһон соогоо бог буртаг [...] солоомо оруулжа, муухай [...] ёһогүй.

Һамнажа ба аршажа [...] үһэ нооһые сугларһан х[...] сельподо гү, али ойро [...]һан „Союзшерстиин" [...] тушааха хэрэгтэй. Үнеэн[...]рин бүхэнһөө 400—500 гр[...]һон (даахи) суглуулха [...]дал бии. Алишье колхоз[...] совхоздо моришод ба һ[...] болбол адуу малай даахя[...] үедэнь нилээд ехэ нооһо [...]лаад, олзо оруулжа шадаха.

Нооһо-даахи бэлэдхэлэй [...] иимэ: үхэрэй сагаан нооһ[...]лограмм бүриин) 5 түх[...] мүнгэ; мориной (мүн ти[...]гэтэй)— 4 түхэриг 20 [...] үхэрэй хара ба сагаан нооһ[...] түхэриг 80 мүнгэ, мори[...] түхэриг 80 мүнгэ; үхэрэй [...] нооһон—4 түхэриг 20 м[...] моринойхи—3 түхэриг 40 [...] Даахи болбол һаянай хэрэг[...] болоо. Валенка, тохом, һ[...]ридой хомудта, тоногто х[...]дэхэ) бэлэдхэхын тулад[...] малай даахиие үргэнөөр хэр[...]

Эбэртэ томо малай ба [...] залуу малай даахи - [...] һайн сортоорonь шэрүү[...] нэхэдэг юм.

Валенка ба һээы хэдэг п[...]ленность болбол эдлэлые [...]-даахяар бүтөөн гаргалг[...] хэхэдээ, хониной нооһые [...]лэхэнь бага боложо, тэр[...]бүд нэхэдэг болохонь эли[...]

Мүнөө үедэ адуу малай [...]-нооһон үнэтэй сырье [...]һыень бүгэдөөрөө мэдэхэ [...] Бэлэдхэлэй организацинуу[...]бол жэл бүридэ 1000 [...] дээшэ нимэ сырье бэлэдх[...]

Даахи-нооһые суглуулгы[...] хэлгые үргэдхэхэ ба [...] промышленностьдо хэрэг[...] улам ехэдхэхэ зорилго м[...] бигдана.

С. КАРПОВ—Б.-М.Зоо[...]
титудай ассист[...]

Хоридо инкубаторна станци баригда[...]

Һаяхан, БМАССР-эй Совнарком болбол колхозуудта общественнэ шубуунажалые хүгжөөлгэ тушаа асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

„Хүдөөажахын продуктнуудые бэлэдхэлгын ба худалдан абалгын политикада хубилалтануудтухай" ВКП(б)-эйн ЦК ба ССР Союзай Совнаркомой тогтоолой үндэһэ һуури дээрэ, колхозуудай газарай хэмжээнһээ тодорхойлон олдоһоной ёһоор, 1941 онһоо эхилэн гүрэндэ үндэгэ тушаалгые ябуулха закон гаргагдажа, общественнэ шубуунажалые хүгжүүлхэ зорилго табигдаа.

Ушар иимэһээ, БМАССР-[...] нарком болбол 1940 ондо [...] аймагта шубуу үсх[...] инкубаторна станциин [...] эхилхэ ба тэрэ бари[...] мянган түхэриг мүнгэ [...] гэжэ шиидхээ. Энэ инку[...] станциин барилгые 194[...] декабриин 1 хүртэр д[...] 1941 оной март һара[...]лалгада оруулхаар, бүхы[...]гын хэрэгсэл, түхэ[...] бэлэдхэхыень ба кад[...] шэлэн олохыень БМАССР-[...] комземые ба Хориин ай[...]комые уялгалба.

ДЭЛХЭЙН КУЛЬТУРЫН СОКРОВИЩНИЦА

(Гүрэнэй Эрмитажын 175 жэлэй ойдо)

Ленинградахи Гүрэнэй Эрмитаж—Союз дотор тон ехэ музей, дэлхэйн гурбан агууехэ музейнүүдэй нэгэн мүн.

1764 ондо II Екатерина болбол өөрынгөө дворецые шэмэглэн гоёохын тулада, түрүүшын картинануудые хилын саанаһаа худалдажа абаһан юм. Удаадахи жэлнүүдтэнь үшөө хэдэн олон картинанууд, скульптуранууд, уранһайханай элдэб зүйлнүүд Екатеринын захиралтаар асарагдаһан байгаа. Эдэ бүхы зохёолнууд болбол Зимни Дворецын дэргэдэхи гэртэ табигдажа, Эрмитаж гэжэ нэрэ олгогдооһэн Петербургска Эрмитажын уранһайханай суглуулбари хадаа хатан хаанай үмсэнь болоһон ба өөрынь хэлэдэгэй ёһоор, тэрээндэ гансал хатан хаан өөрөө ба хулганаанууд дуралдаг байгаа. Хатан хаанһаа гадуур, тэрээнэй дворецын албатан, гадаадын дипломадууд, мүн заримдаа ондоо тээһээ ерэһэн суута путешественник гү, али эрдэмтэд Эрмитажда орохо арга олодог һэн.

Бүрп хожом болоһон хойно музейдэ оролгон сүлөө болоһоншье һаа, зүгөөр тэндэхи гуримань зандаа үлэһэн байгаа. Хатан хаан Екатеринын байһан үедэл адали, музейн уранһайхан зүйлнүүд болбол хаанай үмсэ ба өөрөө Эрмитаж хадаа дворцово гэрнүүдэй нэгэ хубинь гэжэ тоологдодог һэн. Октябрьска революциин урда тээ Эрмитаж соо балнууд, уулзалганууд ба обедууд үнгэргэгдэдэг бэлэй. „Эстетическэ дурлалгын источнигые арад массада олгохо" зорилгые музейдэ даалгаха тухай һанал болбол тон буруу гэжэ, нэгэдэхи империалистическэ дайнай урда тээ Эрмитажын директор официальна мэдүүлһэн юм. Музейдэхи научна хүдэлмэри хадаа ямаршье системэгүйгөөр ябуулагдадаг ба музейн зарим габьяата эрдэмтэд өөһэдынгөө лэ үүсхэлээр хүдэлмэрилдэг байгаа. Гэбэшье, тэдэнэр тон хүшэр условидо байдаг һэн.

Революциһээ хойшонхи жэлнүүдтэ, Эрмитажын урда табигдаһан гол зорилгонууд болбол музейе научна шэнэдхэн байгуулгада, тэрээниие дэлхэйн культурын сокровищница болголгодо байгаа. Энээнэй тулада музейн үүдэнүүдые үргэнөөр нээхэ, массово-гэгээрэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулха, арад массые музейдэ хандуулжа һургаха, үнгэрһэн сагай культурын асуудалнуудые шэнэ, социалистическэ культурна байгуулгын шухала хэрэглэлтэй зохилдуулан холбохо хэрэгтэй байгаа.

Зүүн зүгэй оронуудай культура ба искусствын таһагые Эрмитажда байгуулга болбол, манай советскэ ажабайдалда музейе дүтэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэһэн байна. Тэрээнһээ урда тээ, Зүүн зүгэй оронуудай искусствын памятнигууд Эрмитаж соо байбашье һаа, тэдэнэр хадаа хэдэн таһагуудаар тарашаһан ба античнэ, европейскэ искусствын памятнигуудта гансал иллюстраци ба нэмэлтэ болодог һэн. Манай ороной зүүн зүгэй арадуудта эрхэ сүлөө олгоһон, Октябрьска революци болбол эдэ арадуудай искусство ба культурада хандалгые үндэһөөрэнь хубилгахыень музейн хүдэлмэрилэгшэдһээ эриһэн байна.

Тэрэнэй һүүлээр хэдэн жэл болоод байхада, музейн научна структура зохёогдоһон, научна кадрнуудай коллектив байгуулагдаһан, нэгэ зорилготойгоор табигдаһан планай ёһоор шэнэ выставкэнүүдые эмхидхэлгэ эхилһэн ба гэгээрэлэй, экскурсионно, лекционно, пропагандистска хүдэлмэри һайжаруулагдаһан байна. Тэрээнһээ гадна, музей болбол, Советскэ правительстваар Эрмитажда үгтэһэн, Искусствонуудай Дворецын (урдын Зимний Дворец) гэрнүүдые бүри һайнаар хэрэглэжэ, өөрынгөө коллекцинүүдые олон болгон улам үргэдэжэ эхилээ һэн.

Һүүлэй жэлнүүдэй торшо соо, музейн тон ехэ таһаг—баруун-европейскэ искусствын таһаг болбол өөрынгөө выставкые саг үргэлжэ һэльбэн заһана. Зүүн зүгэй таһаг болбол, Зүүн зүгэй культура ба искусствода зорюулагдаһан, дэлхэйн томо музейнүүдэй нэгэн болоо. Античнэ таһагта ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа. Шэнэ таһаг—ангита общеcтвын урда тээхи үеын таһаг байгуулагдаа.

Императорска Эрмитаж соо гол анхарал хадаа Баруун Европын арадуудай искусствода хандуулагдадаг һэн. Заримдаа, музейн хүтэлбэрилэгшэд болбол зүүн зүгэй арадуудай ба хаанта засагаар даралагдагшадай искусство тухайда хэлсэдэгшьегүй байгаа. Дунда Азиин арадуудай искусство ба культурын таһаг болбол Советскэ Союзай арадуудай үнгэрһэн сагай байдалда зорюулагдаһан хэдэн выставкэнүүдые нээбэ.

Һаяшаг, Эрмитаж хадаа „Ород арадай урдын военнэ байдал"гэһэн выставкые нээгээ. Выставка ехэ амжалтатай.

Саг үргэлжын выставкэнүүдһээ гадна, Эрмитаж болбол Иранска искусстваар болоһон уласхоорондын конгрессто, Пушкинда, агууехэ грузинска поэт Шота Руставелиин ойдо, Французска революциин 150 жэлэй ойдо зорюулагдаһан саг зуурын выставкэнүүдые, „манай эхэ ороной героическа флот" гэжэ ба Армянска ССР-эй искусствын выставкэнүүдые эмхидхэһэн байна.

Одоо үедэ, гүрэнэй Эрмитаж болбол туйлай ехэ музей, хэдэн олон музейнүүдэй суглуулбари мүн. Экспонадуудай тоо хадаа нэгэ миллион зургаан зуугаад мянга болоно.

Эртын дундада зуунай үеһөө эхилээд, XX зуун жэл хүртэр Баруун Европын арадуудай искусствын памятнигууд баруун-европейскэ искусствын таһаг соо харуулагдана. Эрмитаждахи үзэсхэлэнгүүд болбол дэлхэй дээрэ суутай болонхой. Эндэ агууехэ художнигууд Рафаэль, Леонардо да-Винчи, Тициан гэгшэдэй картинанууд бии. Ребрандт, Рубенс, Ван-Дейк ба бусад мастернууд эрхим һайнаар харуулагдана. XV зуун жэлһээ XX зуун жэл хүртэрхи испанска, голландска, фламандска художнигуудай зохёолнуудай суглуулбари бии юм.

Ангита общеcтвын урда тээхи үедэ зорюулагдаһан таһаг болбол шулуугаар зэр зэбсэгээ хэдэг байһан эртэ урдын үеһөө хойшо ангита общеcтвын байгуулагдагар, хүнтүрэлтэнэй общеcтвын хүгжэлтые харуулһан, археологическа материалнуудай коллекцинүүдээр баян.

Зүүн зүгэй искусство ба культурын таһаг соо эртэ урдын Египедэй, Мессопоталиин, римскэ ба византийска Египедэй, эртэ урдын Закавказиин, Иранай, Кавказай, Дунда ба Центральна Азиин, Китадай, Японии искусство ба культурын памятнигууд хадагалагдана.

300000 хүртэр тоомуудтай, Эрмитажын гайхамшаг библиотека болбол советскэ ба гадаад[...] книгэнүүдээр үдэр бүри [...]

Академик И. А Орбели[...]логдодог, Эрмитажын нау[...]лектив—тон ехэ культур[...] мүн.

Эрмитаж болбол ехэ [...] научна учреждени байха[...] энэ хадаа, эгээн түрүү[...]гаар удхашанартай г[...] учреждени мүн. Революци[...] тээ музейе харагша[...] үсөөхэн байгаа: 19[...] 180.000 хүн регистраци[...] байна. Мүнөө, ганса [...]нүүдтэ зал соогуур 50-6[...] хүн гарадаг болоо.

Гүрэнэй Эрмитаж өөр[...] жэлэй ойе тэмдэглэх[...] хадаа манай бүхы олон[...] арадаар инаглуулдаг, [...] искусство ба культурын [...]рөө арадай сокровищни[...]

М. Д[...]

Эрмитажын ахалагш[...] сотрудник, историче[...]нуудай кандидат.

Харюусалгата ред[...]
Р. Би[...]

СОНОСХОЛ

Москвада болохо, Бурят-Монголой иску[...] декадада бэлэдхэлгээр театрта хүдэлмэрилхын [...]

Модон дээрэ, металл дээрэ һылүүршэд ба [...] гэшэ дархашуул хэрэглэгдэнэ.

Хүдэлмэриин услови тухай дурадхалнууд[...]леграммаар гү, али бэшэгээр эльгээгты. Нюу[...] ерээ һаа, Бурят-Монголой театрай дирекцидэ [...] мэдэхэ.

Адрес редакции г. Улан-Удэ, Каландаришвили, 18. Телефоны: секретариат—2-44; отдел партийной жизни и агитации и пропаганды 2-55 — 2 зв.; Сельхоз отд. — 7-55; отдел кадров и школ-[...]

Типография НКМП. Уполномоченный Бурглавлита [...]